

необхідно проводити аналіз антропогенного впливу за життєвий цикл холодильного обладнання з використанням екологічних індикаторів.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РЕКРЕАЦІЙНИМИ ЗОНАМИ МІСЬКИХ СИСТЕМ

Слончак К.В.

Національний Університет «Києво-Могилянська Академія», Київ

12

На сьогодні, згідно з Генеральним планом розвитку міста Києва, можна прогледіти тенденцію до збільшення території, що перебуває під забудовою. Тим часом, збільшення кількості багатопверхової забудови, створення так званих «бетонних джунглів», має негативний вплив на психоемоційний стан міських мешканців, що стають менш стресостійкими та більш нервовими. Тому постає нагальна проблема створення рекреаційних зон, де б населення мало можливість відпочити та зняти стрес серед зелених насаджень. Відомо, що зелені зони не лише можуть покращувати психоемоційний стан людини, знизити наслідки стресу, що накопичився внаслідок жвавого ритму міського життя, а також, загалом сприяти оздоровленню населення. Тут є дуже влучними слова Вінстона Черчілля: "Ми створюємо будівлі, а потім наші будівлі створюють нас самих" [1]. Тому розумне планування міста, що врахує потреби мешканців у зелених зонах – є запорукою щасливого життя людей в урбанізованому світі.

Фото 1. Мегалопіс у США [2].

Відомо, що містобудівні норми враховують усі потреби мешканців у розбудові та збільшенні також і рекреаційних зон. Беруться до уваги багато факторів, але одним із найголовніших є - кількість населення. Існують норми, в яких вже розраховано, яка мінімальна площа озелененої території має

припадає на одного мешканця, та загалом, яким вимогам мають відповідати такі рекреаційні зони.

До об'єктів благоустрою населених пунктів, згідно зі статтею 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» належать: «парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку, парки - пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики» [3]. Усі зелені насадження на територіях благоустрою, підлягають охороні та відновленню за ст. 28 вищезгаданого Закону. Однак, цим Законом, а саме ст. 42, передбачена відповідальність «за порушення встановлених законодавством екологічних, санітарно-гігієнічних вимог та санітарних норм під час проектування, розміщення, будівництва та експлуатації об'єктів благоустрою» та «знищені або пошкодженні зелених насаджень».

Фото 2. Київ, Голосіївський район, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Феофанія» [4].

Відповідно до статті 63 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», рекреаційними зонами називають ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму. До них належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів [5]. Відповідно до статті 50 та 51 Земельного кодексу України, до їх складу входять «земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів.

інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації» [7].

Не менш важливим є те, що відповідно до статті 61 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» до складу природно-заповідного фонду України входять державні заповідники, природні національні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, заповідні урочища [5]. Так, наприклад, за даним регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Київської області, станом на 01.01.2018 року території та об'єкти природно-заповідного фонду становлять 10,33% від адміністративної площі Київської області, що є досить високим показником [6]. Чимало об'єктів природно-заповідного фонду перебувають саме на території міст. На землях природоохоронного значення повинний проводитись фоновий моніторинг навколишнього середовища, як на найбільш екологічно чистих територіях, але в умовах міста, такі результати будуть хибними.

Повітря усіх населених пунктів має відповідати санітарно-гігієнічним нормам. За статтею 19 ЗУ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів щодо запобігання та усунення причин забруднення атмосферного повітря, фізичного впливу на атмосферу в населених пунктах, рекреаційних зонах, а також повітря у жилих та виробничих приміщеннях, у навчальних, лікувально-профілактичних та інших закладах, інших місцях тривалого чи тимчасового перебування людей [8].

Тобто, регулювання та запобігання забруднення атмосферного повітря рекреаційних зон міста є обов'язковим та прописано в нормативно-правових актах. Загалом, моніторинг забруднення атмосферного повітря у містах, відбувається на трьох типах постів спостережень: стаціонарних, маршрутних та пересувних, з врахуванням вимірювань забруднювачів, що характерні для певної контрольованої місцевості. Якщо дані вимірювань збільшені, то відповідними службами мають прийматися міри для усунення негативної дії забруднюючих речовин.

Відповідно до підпункту 4 пункту 3 Наказу «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», ландшафтно-рекреаційні території, що включають зони відпочинку, курортні зони, парки, сади, сквери та ін., формують систему озеленення та оздоровчих зон [9]. Тобто такі зони мають на меті не лише забезпечення відпочинку населення, а також покращення стану здоров'я, що виключає можливість недотримання в таких зонах санітарно-гігієнічних норм.

Також пунктом 6 даного Наказу визначені вимоги щодо організації ландшафтно-рекреаційних територій, зокрема у 2 підпункті говориться про те, що: «Внутрішньоміські зелені насадження поділяються за функціональною ознакою на насадження загального користування (парки, сади, сквери, набережні), обмеженого користування(на житлових територіях, ділянках шкіл, дитячих закладів, громадських будівель, спортивних споруд, закладів охорони здоров'я, промислових підприємств), спеціального призначення (на вулицях, у санітарно-захисних та охоронних зонах, кладовищах і крематоріях,

розсадниках, квіткових господарствах). Площа озелениених територій загального користування для міст повинна становити не менше 10 м²/люд., в сільських поселеннях - не менше 12 м²/люд» [9].

Згадується також про те, що при висадці рослин потрібно враховувати не лише кліматичні умови, даного населеного пункту, а також «пилогазостійкість рослин, їх захисні і оздоровчі властивості». Вводиться заборона на висадку фруктових дерев вздовж вулиць, що потрібно обробляти отрутохімікатами, адже це може нашкодити здоров'ю людей. Це одна з основних причин того, що у зелених зонах міста рідко коли можна зустріти фруктові дерева.

У 10 та 11 підпунктах вищезазначеного Наказу говориться про те, що у зоні короточасного відпочинку – на 1 людину має припадати 500-1000 м² території, а в зоні активного відпочинку – не менше 100 м². Встановлені межі на якій відстані мають перебувати рекреаційні зони: «Відстань від санаторіїв, піонерських таборів і дошкільних санаторно-оздоровчих закладів до місць масового відпочинку повинна бути не менше 500 м, а від будинків відпочинку - не менше 300 м. Відстань від меж земельних ділянок санаторно-курортних і оздоровчих закладів, що проєктуються, до житлової забудови, установ комунального господарства і складів слід приймати 500 м (в умовах реконструкції не менше 100 м), до автомобільних шляхів I, II і III категорій - 500 м, IV - категорії - 200 м, до садівницьких товариств - 300 м» [9].

За ДБН Б.2.2-5:2011 «Благоустрій території», пункт 9 підпункт 9, рослини зелених зон не мають виходити на межі пішохідних доріжок, а їх гілки, якщо вони вже ж ростуть над пішохідною доріжкою, повинні бути не нижче ніж 2,1 м [10]. Всі параметри та вимоги до утворення зелених насаджень висвітлені у ДБН В.2.3-5, ДСП № 173 та в Наказі Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.06 № 105 «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України».

Таким чином, узагальнюючи усе вищезгадане, можна з упевненістю сказати, що сьогодні досить велика роль покладена на рекреаційні зони міст, від забезпечення поліпшення психоемоційного стану жителів, до підтримання екологічного рівноваги міст. Окрім цього, в Україні існує потужна законодавча база, зокрема, та питань регулювання та організації рекреаційних зон, їх призначення та нормування. Якщо б усі норми виконувалися в повній мірі, то наші міста мали б можливість стати ще більш привабливими та комфортними не лише для містян, а також для туристів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бонд Майкл Як місто впливає на наш настрій та поведінку / BBC News Україна. – 2017 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-40186983>

2. Зображення США, Хмарочоси Нью-Йорку. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.1zoom.me/en/wallpaper/513855/z12551.8/>

3. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>

4. Офіційний сайт ІЕЕ НАН України /Галерея парку «Феюфанія» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://feofaniya.kiev.ua/gallery/>

5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

6. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Київській області у 2017 році/ Департамент екології та природних ресурсів. – 2018. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://menr.gov.ua/news/32893.htm>

7. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

8. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>

9. Наказ «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-96>

10. Благоустрій міста. ДБН Б.2.2-5:2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://www.vmr.gov.ua/Branches/ContentLibrary/e0e2ecdb-7be6-429f-85cd-cddadea63f42/3/%D0%91%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D1%83%D1%81%D1%82%D1%96%D1%80%D0%B9%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B9%20%D0%94%D0%91%D0%9D%20%D0%91%20%202%205%202011.pdf>

ОЦІНКА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ЗЕЛЕНИХ ДАХІВ У МІСТІ Сфетова К.О.

Національний Університет «Києво-Могилянська Академія», Київ

Проблемою 21 століття є стрімке зростання урбанізації міст. Згідно прогнозів ООН, що обіцяють майбутній «вибух» індустріалізації нашої планети, до 2050 року, більше половини, (статистично з'ясовано, що ця цифра складатиме близько 68% населення світу) проживатимуть лише у мегаполісах [1]. Сьогодні це число постає у вигляді 55% і Україна не є винятком серед «країн – розбудовників». [1] Станом на 2018 рік, близько 70% населення країни проживає у містах (30,799,199 осіб) [2], що призводить до більшої щільності забудови, збільшення інфраструктури, особливо транспортної, а отже – стрімкого погіршення екологічного стану повітря. Окрім сполук сірки та оксидів азоту, одними з найнебезпечніших та найбільш токсичних газів для здоров'я людини, що виділяється під час спалення двигунів автомобілів, є чадний газ CO [3], та CO₂

Одним із засобів захисту міста та покращення його стану, стала концепція «Зеленого даху». Перші розробки таких «витворів» були створені ще у 60 – х роках, з урахуванням їх значного впливу на навколишнє середовище та енергоефективності [4].